

ЛИТОВСКИЙ ВѢСТНИКЪ.

ОФИЦИАЛЬНАЯ

ГАЗЕТА.

№

10.



KURJER LITEWSKI.

GAZETA URZĘDOWA.

Вильна. Пятница. 4-го Февраля — 1838 — Wilno. Piątek. 4-go Lutego.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 26-го Января.

Высочайшій Рескриптъ,

Господину Главному Попечителю Императорскаго Человѣколюбиваго Общества и Предсѣдателю Совета оного, *Серафиму*, Митрополиту Новгородскому, С. Петербургскому, Эстляндскому и Финляндскому.

Усматривая изъ донесенія исправляющаго должность Попечителя Демидовскаго дома Призрѣнія Трудищихся, что по предложенію вашему, Советомъ Императорскаго Человѣколюбиваго Общества изъ суммъ его назначено единовременно 3,000 руб. и ежегодно по 2,500 руб., на первоначальное устройство и поддержаніе въ разныхъ частяхъ *приютовъ* для дѣтей въ младѣнческомъ возрастѣ сущихъ, Я вмѣняю Скъ въ пріятную обязанность изъяснить вамъ за сіе новое содѣйствіе успѣхамъ покровительствуемыхъ Мною Учрежденій, особенную Мою признательность. Равномѣрно прошу васъ удостовѣрить и Членовъ Совета въ постоянномъ Моёмъ благоволеніи за принятое ими съ такою ревностію въ настоящемъ дѣлѣ благотворенія участіе.

Поручая Свѣя Архипастырскимъ вашимъ молитвамъ, пребываю навсегда доброжелательною.

На подлинномъ рескриптъ Собственною Ея Императорскаго Величества рукою написано:

С. Петербургъ,
1-го Января 1838.

АЛЕКСАНДРА.

— Высочайшею Грамотою отъ 31 Декабря, Двора Его Императорскаго Величества Егермейстеръ, Сенаторъ Графъ *Браницкій*, Всемилостивѣйше пожалованъ Кавалеромъ *Ордена Св. равноапостольнаго Князя Владиміра второй степени*.

— Государь Императоръ, по положенію Комитета Гг. Министровъ, согласно представленію Г. Министра Народнаго Просвѣщенія, въ 30 день Нолбра 1837 года, Высочайше повелѣть изволилъ: разделить четвертый классъ Клеванской Гимназіи, по примѣру трехъ первыхъ классовъ, на два параллельныя Отдѣленія, съ опредѣленіемъ, для преподаванія въ ономъ, двухъ добавочныхъ Учителей на правахъ младшихъ Учителей Гимназій и съ жалованьемъ по 300 рублей серебромъ въ годъ каждому, изъ суммъ, отпускаемой изъ Государственнаго Казначейства, въ замѣну доходовъ съ общаго эдукціоннаго фондуша.

— Директоромъ Канцеляріи Государствен. Контроля Всемилостивѣйше повелѣно (8 Января) быть Управляющему Временною Контрольною Коммиссіею по части Артиллерійской и Инженерной, Дѣйствительному Статскому Советнику *Апрѣлеву*.

— Его Императорское Величество, по всеподданнѣйшему докладу Г-на Министра Государственныхъ Имуществъ, (27 Декабря) Высочайше повелѣть соизволилъ: поручить управленію 1-мъ Департаментомъ Министерства Государственныхъ Имуществъ, Вице-Директору сего Департамента Дѣйствительному Статскому Советнику *Энегольму*, до прибытія въ С. Петербургъ Директора оного Дѣйствительнаго Статскаго Советника *Гамалеля*; а Управленію 2-мъ Депар-

WIAOMOŚCI KRAJOWE.

Санкт-Петербург, 26-го Стycznia.

NAJWYŻSZY RESKRYPT,

do Pana Głównego Kuratora CESARSKIEGO Towarzystwa Człekolubnego i Prezydenta jego Rady *Serafima*, Metropolity Nowgorodzkiego, St. Petersburgskiego, Estońskiego i Finlandzkiego.

Dostrzegając z doniesienia sprawującego obowiązek Kuratora Demidowskiego domu Opatrzania Pracujących, że na przełożenie wasze, przez Radę CESARSKIEGO Towarzystwa Człekolubnego z summ jegoznaczono jednorazowie 3,000 rubli i corocznie po 2,500 rubli, na początkowe urządzenie i utrzymanie w różnych częściach *przytułkow* dla dzieci w niemowlęcym wieku będących, poczytuję sobie za przyjemny obowiązek oświadczyć wam za to nowe przyłożenie się do pomysłności zakładów pod Moją opieką zostających, szczególną Moją wdzięczność. Również proszę was zapewnić i Członków Rady o statecznym Mojem zadowoleniu za przyjęte przez nich z taką gorliwością w tey mierze uczestnictwo.

Polecając SIEBIE Arcypasterskim waszym moditwom, zostaję nazawsze życzliwą.

Na autentyku Reskryptu Własną NAJJAŚNIEYSZĄ CESARZOWEJ Jey Mości ręką napisano:

St. Petersburg,
1-go Stycznia 1838 roku.

ALEXANDRA.

— Przez Najwyższy Dyplomat pod dniem 31 Grudnia, Łowczy Dworu Jego CESARSKIEY Mości, Senator Hrabia *Branicki*, Najfaskawiey mianowany Kawalerem Orderu Sw. Równego z Apostołami *Xiążęcia Włodzimierza drugiego stopnia*.

— CESARZ Jego Mość, po nastąpieniu postanowieniu Komitetu PP. Ministrów, zgodnie z przedstawieniem P. Ministra Narodowego Oświecenia, w dniu 30-m Listopada 1837 roku Najwyżey rozkazać raczył: rozdzielić czwartą klasę Gimnazjum Klewanskiego na wzór pierwszych trzech klass, na dwa paralelne oddziały, z назначением, dla dawania w nich nauk, dwóch dodatkowych nauczycieli na prawach młodszych nauczycielów Gimnazyy z płacą po 300 rubli srebrem rocznie kazdemu, z summy, wydawaney z Podskarbstwa Państwa, w zamian dochodów z ogólnego funduszu edukacyjnego.

— Dyrektorem Kancellaryi Kontrolera Państwa Najfaskawiey rozkazano (8 Stycznia) być Zarządzającemu Czasową Kommissją Kontrolną w części Artylleryjskiej i Inżynierney, Rzeczywistemu Radzcy Stanu *Aprielewu*.

— Jego CESARSKA Mość, po najuniżeńszem przełożeniu P. Ministra Majątków Państwa, (27 Grudnia) Najwyżey rozkazać raczył: poruczyć zarządzanie 1-ym Departamentem Ministeryyum Majątków Państwa, Vice-Dyrektorowi tego Departamentu, Rzeczywistemu Radzcy Stanu *Eneholmowi*, póki nie przybędzie do St. Petersburga jego Dyrektor, Rzeczywisty Radzca Stanu *Hamalej*; a zarządzanie 2-gim Departamentem Majątków Państwa Vice-Dyrektorowi tego Departamentu Radzcy

таментом Государственных Имуществъ Вице-Директору сего Департамента Статскому Советнику *Клокову*, впредь до назначенія Директора.

— Тайнымъ Советникамъ Сенаторамъ *Лубановскому* и *Фролову-Баербеу*, Всемилостивѣйше пожалованы (31 Декабря 1837) *золотыя брилліантами украшенныя табакерки съ портретомъ Его Императорскаго Величества.*

— Помощникъ Журналиста Государственной Канцеляріи, Титулярный Советникъ *Политковский*, Всемилостивѣйше пожалованъ (1 Января) въ званіе Камеръ-Юнкера Двора Его Императорскаго Величества. (Спб. В.)

— Государственный Советъ, въ Соединенныхъ Департаментахъ Законовъ и Экономіи и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ докладъ Общаго Собранія первыхъ трехъ Департаментовъ Правительствующаго Сената по вопросу: слѣдуетъ ли имѣніе, заложенное въ Приказъ Общественнаго Призрѣнія, предоставлять въ распоряженіе поручителей, если на торгахъ цена за оное не будетъ исполнять долга, а поручители изъявить согласіе удовлетворить Приказъ, принявъ то имѣніе въ свое распоряженіе? согласно съ заключеніемъ Общаго Собранія Правительствующаго Сената *положилъ*: Въ дополненіе къ правиламъ, изложеннымъ въ примѣч. къ 356 ст. XIII Т. Свода да Законъ (въ продолженіи) постановить, чтобы лица, дающія свое ручательство по займамъ въ Приказахъ Общественнаго Призрѣнія, каждый разъ, когда залогъ по просрочкѣ займа назначается въ продажу, приглашаемы были къ участию въ торгахъ тѣми самыми публикаціями, какія положены закономъ вообще для вызова желающихъ къ покупкѣ имѣній, въ Приказахъ заложенныхъ, и за тѣмъ въ утвержденіи имѣній за поручителями или за посторонними лицами, въ торгахъ участвовавшими, поступало было по общимъ правиламъ о продажахъ имѣній съ публичныхъ торговъ. Сіе Мнѣніе Государств. Совета Высочайше утверждено 9 Ноября 1837 г. (Опуб. Прав. Сен. 31 Декабря 1837 г.)

— Государственный Советъ въ Соединенныхъ Департаментахъ Законовъ и Экономіи и въ Общемъ Собраніи, рассмотрѣвъ представленіе Г. Министра Внутрен. Дѣлъ о назначеніи содержанія лицамъ, высылаемымъ подъ надзоръ Полиціи, мнѣніемъ, удостоеннымъ Высочайшаго утвержденія 26 Ноября 1837 года, *положилъ*: въ поясненіе 1211 ст. Свода Законовъ Уголовныхъ постановить, что опредѣляемо сею статьею пособіе отъ казны дозволяется производить лицамъ, не имѣющимъ никакихъ средствъ къ своему пропитанію, высылаемымъ подъ надзоръ Полиціи, не только изъ Столицъ, но и изъ другихъ мѣстъ обыкновеннаго и постояннаго ихъ пребыванія. А какъ пособіе сіе должно быть производимо единственно для удовлетворенія необходимѣйшихъ нуждъ подобныхъ лицъ; установленная же статьяю 1211 Свода Законовъ уголовныхъ мѣра пособія, судя по состоянію и потребностямъ нуждающагося въ ономъ, равно по разнымъ мѣстнымъ обстоятельствамъ, можетъ иногда превышать дѣйствительную надобность; то для отвращенія излишнихъ расходовъ, нѣкоторымъ изъ нихъ производить, по взаимному согласію Министерствъ Внутреннихъ Дѣлъ и Финансовъ, содержаніе и въ меньшемъ противу опредѣленнаго помянутою статьею количествѣ; лицамъ же нисшаго состоянія опредѣлять, подобно бывшимъ до сего примѣрамъ, арестантскую дачу, и въ такомъ единственно случаѣ, когда по старости или болѣзнямъ они неспособны ни къ какимъ работамъ или услугамъ. „Статья же 1213 Свода Законовъ уголовныхъ замѣнить слѣдующею:“ Начальники губерній, по точному удостовѣреніи, что высланный подъ надзоръ Полиціи не имѣетъ никакихъ средствъ къ своему содержанію, входятъ съ представленіемъ о томъ въ Министерство Внутреннихъ Дѣлъ, изъясняя вмѣстѣ съ тѣмъ и о мѣрѣ пособія, достаточнаго, по мнѣнію ихъ, для удовлетворенія необходимыхъ нуждъ помянутаго лица, въ прочемъ не свыше установленнаго ст. 1211 Свода Законовъ уголовныхъ количества. Министерство Внутрен. Дѣлъ, назначивъ содержаніе означеннымъ лицамъ, сообщаетъ о томъ Министерству Финансовъ, для надлежащаго съ его стороны распоряженія объ отпускѣ требуемыхъ денегъ. (Опуб. Прав. Сен. 7 Января 1838 г.)

— Государь Императоръ, по положенію Военнаго Совета, относительно опредѣленія содержанія Римско-Католическимъ Священникамъ, исполняющимъ духовныя требы въ округахъ Корпуса Внутренней Стражи, въ 31 день Октября 1837 года, Высочайше повелѣть соизволилъ: 1) Священникамъ и причетникамъ 3, 4, 5 и 7 округовъ Внутренней Стражи, производить жалованье какъ доселѣ было, первымъ по 600 р. ассигнаціями въ годъ, а послѣднимъ по 150

Stanu *Kłokowu*, do naznaczenia Dyrektora.

— Radcy Tajni, Senatorowie, *Zubianowski* i *Frołow-Bagrejew*, Najłaskawiey udarowani (31-go Grudnia 1837 r.) *złotemi brylantami ozdobionemi tabakierami z wizerunkiem Jego CESARSKIEY Mości.*

— Pomocnik Żurnalisty Kancellaryi Państwa, Radzca Honorowy *Politkowski*, Najłaskawiey mianowany (1-go Stycznia) Kamerjunktur Dworu Jego CESARSKIEY Mości. (G. S. P.)

— Rada Państwa, na Połączonych Departamentach Praw i Ekonomii i na Powszechném Zebraniu, rozpatrwszy przełożenie Ogólnego Zebrania pierwszych trzech Departamentów Rządzącego Senatu na zapytanie: czy należy majątek, oddany na ewikcyą w Urzędzie Powszechnego Opatrzania, oddawać pod rozporządzenie poręczników, jeżeli na targach cena za ten majątek nie będzie uzupełniała długu, a poręcznicy oświadczą zgodzenie się zaspokoić Urząd Powszechnego Opatrzania, wzięwszy ten majątek pod swoje rozporządzenie? zgodnie z wnioskiem Powszechnego Zebrania Rządzącego Senatu *postanowiła*: Na dopełnienie do prawideł, opisanych w uwadze do 356 artykułu XIII тому Połączenia Praw (w dalszym ciągu) postanowić, ażeby osoby dające swą porękę na pożyczki Urzędowi Powszechnego Opatrzania, za każdym razem, kiedy ewikcyą po uchybieniu terminu pożyczki przeznaczają się na sprzedaż, wzywane były do uczestnictwa w targach przez te same publikacje, jakie są prawem ustanowione w powszechności dla wezwania życzących do kupienia majątków, Urzędowi Powszechnego Opatrzania na ewikcyą danych, a zatem w oddaniu majątków poręcznikom, albo osobom ustronnym, w targach uczestniczącym, postępowano było podług ogólnych prawideł o sprzedaży majątków z targów publicznych. Opinia ta Rady Państwa Najwyżey została utwierdzona 9 go Listopada 1837 roku. (Opubl. p. Rz. Sen. 31 Grud 1837 r.)

— Rada Państwa na połączonych Departamentach Praw i Ekonomii i na Powszechném Zebraniu, rozpatrwszy przedstawienie P. Ministra Spraw Wewnętrznych o oznaczeniu utrzymania osobom, wysyłanym pod nadzor Policji, przez Opinią, Najwyżey utwierdzoną 26 Listopada 1837 roku, *uchwaliła*: na objaśnienie 1211 artykułu Połączenia Praw Kryminalnych postanowić, że wyznaczone tym artykułem wsparcie ze Skarbu dozwala się wydawać osobom, niemającym żadnych środków do swego wyżywienia, pod nadzor Policji wysyłanym, nie tylko z miast stołecznych, ale i z miejsc innych zwyczajnego i stałego ich przebywania. A że to wsparcie powinno być wydawane jedynie dla zaspokojenia istotnych potrzeb takich osob; ustanowiony zaś artykułem 1211 Połączenia Praw Kryminalnych, środek wspomnienia, sądząc ze stanu i potrzeb szukają ego wsparcia, również stosownie do różnych okoliczności miejscowych, może niekiedy przewyższać potrzebę rzeczywistą; przeto dla uniknienia zbyt znacznych wydatków, niektórym z nich wydawać, podług wzajemnego zgodzenia się Ministerystw Spraw Wewnętrznych i Skarbu, utrzymanie i w mniejszej w porównaniu do zaznaczonego pomienionym artykułem ilości; osobom zaś stanu niższego naznaczać, podobnie byłym przedtém przykładom, poręczy aresztantską i w takim jedynie zdarzeniu, kiedy dla starości albo choroby do żadnych robot albo posług nie są oni zdolni. „Artykuł zaś 1213 Połączenia Praw Kryminalnych zamienić następującym:“ Naczelnicy Gubernii, po gruntowném przekonaniu się, że wysłany pod nadzor Policji nie ma żadnych środków do utrzymania siebie; czynią o tém przedstawienie do Ministerystw Spraw Wewnętrznych, wyrażając przy tém i o mierze wsparcia dostatecznego, podług ich zdania, do zaspokojenia istotnych potrzeb pomienionej osoby, z resztą nie wyżej nad ustanowioną artykułem 1211 Połączenia Praw Kryminalnych ilość. Ministerystw Spraw Wewnętrznych, naznaczywszy utrzymanie osobom pomienionym, udziela o tém Ministerystw Skarbu, dla należytego z jego strony rozporządzenia o wydaniu żądanych pieniędzy. (Opubl. p. Rz. Sen. 7 go Stycznia 1838 roku.)

— CESARZ Jego Mość, po nastąpieniu postanowieniu Rady Wojskowej, względem naznaczenia utrzymania Rzymско-Katolickim Kapłanom, pełniącym duchowne posługi w okręgach korpusu Wewnętrznej Straży, dnia 31 Października 1837 roku, Najwyżey rozkazać raczyły: 1) Kapłanom i sługom kościelnym 3, 4, 5 i 7 okręgów Wewnętrznej Straży, wydawać płacę jak dotąd było, pierwszym po 600 rubli assygnacyami rocznie, a ostatnim po 150 rubli, z tego względu, że Kapłani ci nie-

р., потому уваженію, что Священники сіи, не занимаютъ другихъ должностей, по которымъ бы могли получать добавочное жалованье. 2) Священникамъ исполняющимъ требы въ 1, 2, 6 и 8 округахъ, кромѣ исполняющихъ требы въ Кишиневскомъ баталіонѣ, какъ получающимъ особое жалованье при постоянныхъ своихъ мѣстахъ, производить тоже вознагражденіе за исправленіе требы, какое они досель получали и на этомъ же основаніи назначить: Рижскому, Ревельскому по 100 руб., въ годъ каждому, Псковскому, Московскому, Смоленскому, Бессарабскому и состоящему при Новгородскомъ удѣлѣ пахатному солдату по 200 р., въ годъ каждому, Херсонскому по 250 р., или вмѣсто его Одесскому по 100 р., въ годъ ассигнаціями. Таковую же сумму 100 р., отпускать ежегодно и другому Священнику Московской Петропавловской церкви, который въ отсутствіи Священника обязаннаго объѣздомъ баталіоновъ: Ярославскаго, Владимірскаго и Костромскаго 2-го Округа, исправляетъ требы въ Московскомъ баталіонѣ и инвалидныхъ командахъ онаго. 3) Всѣмъ Римско-Католическимъ Священникамъ, опредѣляемымъ въ баталіоны Округовъ Внутренней Стражи для исполненія требы, отпускать прогоны на проѣздъ ихъ къ мѣстамъ назначенія на всякое разстояніе на три лошади и порціонныя деньги по 2 рубли на 150 версть. 4) Во время перевозовъ, совершаемыхъ ими по надобностямъ службы, отпускать прогоны по маршрутамъ на 3, или на 4 лошади, смотря по времени года, то есть: съ 1-го Декабря по 15 Марта и съ 15 Мая по 15 Сентября на 3, а съ 15 Марта по 15 Мая и съ 15 Сентября по 1 Декабря на 4 лошади, съ помѣщеніемъ причетника или служителя, такъ чтобы симъ послѣднимъ прогоны не были отпускаемы особо. 5) На содержаніе Священниковъ и причетниковъ во время объѣздовъ отпускать порціоны, первымъ по два рубля въ сутки, а послѣднимъ по 25 р., въ мѣсяць за то время, которое проведено ими будетъ въ объѣздахъ. 6) По Кишиневскому баталіону и инвалиднымъ командамъ, возложить исполненіе требы на 5 мѣстныхъ Священниковъ, отпуская имъ въ вознагражденіе Кишиневскому 50 р., въ годъ, находящемуся въ Колоніи Красной 25 р., Тучковъ 25 р., Бѣльцахъ 25 р. и Хотинѣ 10 р., ассигнаціями. 7) Прогонныя деньги на основаніи общихъ положеній не иначе отпускать изъ Коммиссаріатскаго вѣдомства, какъ по требованіямъ Окружныхъ Командировъ Внутренней Стражи, которые обязаны всякій разъ представлять маршруты объѣздамъ Римско-Католическихъ Священниковъ, по ближайшимъ путямъ, съ показаніемъ при томъ о времени совершенія объѣздовъ. (Оп. Пр. Сен. 3 Января 1838 г.)

— Государь Императоръ, по ходатайству Г. Министра Финансовъ, Высочайше повелѣть соизволилъ: дозволить нижнимъ чинамъ линійныхъ баталіоновъ и подвижныхъ инвалидныхъ ротъ, при горныхъ заводахъ состоящихъ, имѣть собственные дома и приобрѣтать недвижимую собственность, по примѣру какъ сіе дозволено нижнимъ чинамъ инвалидныхъ командъ. (Оп. Пр. Сен. 7 Января 1838 г.) (С. В.)

Одесса, 14-го Января.

Во вторникъ, 11-го Января, въ 9 час. 11½ минутъ вечера, жители нашего города встревожены были довольно сильными землетрясеніемъ. Три продолжительныхъ удара непрерывно послѣдовали одинъ за другимъ, въ теченіе около двухъ минутъ; второй былъ особенно силенъ. Сотрясеніе земли шло, по видимому, въ направленіи отъ Юго-Востока къ Северо-Западу и обнаружилось здѣсь вертикальнымъ содроганіемъ; ему предшествовалъ и былъ слышенъ во время самаго сотрясенія сильный гулъ, подобный стуку экипажей, ѣдущихъ по мостовой. За нѣсколькими днями уже замѣчено было не сильное, но почти непрерывное движеніе ртути въ барометръ; 11-го числа утромъ колебаніе ртути было такъ часто, что почти невозможно было съ точностію означить ея высоту; она замѣчена была въ 30¹/₈ англійскихъ дюймовъ. Къ вечеру, около времени землетрясенія, ртуть спустилась очень немного и остановилась на 30¹/₈ дюймовъ; на этой вышинѣ удержалась она и до другаго дня утромъ. Термометръ, который около мѣсяца стоялъ очень низко, въ минуту землетрясенія показывалъ 18 градусовъ морозу. Небо было ясно и воздухъ совершенно тихъ.

При этомъ явленіи, которое было нынѣшней разъ сильнѣе нежели замѣченное здѣсь въ 1829 году (14 Ноября въ 3 часа 52 мин. утра), не произошло никакихъ несчастныхъ случаевъ. Но отъ сильнаго сотрясенія поверхности земли, въ штукатуркѣ и даждѣ въ стѣнахъ многихъ домовъ оказались трещины; люди, бывшіе на улицахъ, увѣряютъ что, очень ясно примѣтно было колебаніе домовъ; съ колокольни Гре-

закупаютъ инныхъ обowiązków, за któreby mogli pobierać płacę dodatkową. 2) Kapłanom pełniącym duchowne posługi w 1, 2, 6 i 8 okręgach, oprócz pełniących też posługi w batalionie Kiszewskim, jako pobierającym osobną płacę przy stałych swych miejscach, wydawać też nagrodę za sprawowanie posługi, jakie dotychczas pobierali i na teyże osnowie naznaczyć: Ryckiemu, Rewelskiemu po 100 r. rocznie każdemu, Pskowskiemu, Moskiewskiemu, Smoleńskiemu, Bessarabskiemu i zostającemu przy Nowgorodzkiem udziale żołnierzy rolników po 200 r. rocznie każdemu, Chersońskiemu po 250 r., albo zamiast jego Odesskiemu po 100 r. rocznie assygnacyami. Takąż sumę 100 r. wydawać corocznie i drugiemu Kapłanowi Moskiewskiej cerkwi SS. Piotra i Pawła, który w czasie niebytności Kapłana obowiązanego objeżdżać bataliony: Jarosławski, Włodzimierski i Kostromski 2-go okręgu, pełni posługi duchowne w batalionie Moskiewskim i w inwalidnych jego komendach. 3) Wszystkim Kapłanom Rzymsko-Katolickim, przeznaczanym do batalionów Okręgów Wewnętrznej Straży dla pełnienia posług duchownych, wydawać prohonne na ich przejazd do miejsc przeznaczenia na wszelką odległość na trzy konie i pieniądze porcyjne po 2 ruble na 150 wiorst. 4) W czasie podróży, odbywanych przez nich w potrzebach służby, wydawać prohonne podług marszrutów na 3 albo na 4 konie, stosownie do pory roku, to jest: od 1-go Grudnia do 15 Marca i od 15 Maja do 15 Września na 3, a od 15 Marca do 15 Maja i od 15 Września do 1 Grudnia na 4 konie, z pomieszczeniem sługi kościelnego albo służącego tak, ażeby tym ostatnim prohonne nie były osobno wydawane. 5) Na utrzymanie Kapłanów i sług kościelnych w czasie objazdów wydawać porcyę, pierwszemu po 2 ruble na dobę, a ostatnim po 25 r. na miesiąc, za ten czas, jaki przepędzą na objazdach. 6) W batalionie Kiszewskim i w komendach inwalidnych, włożyć pełnienie posług duchownych na 5 Kapłanów miejscowych, wydając im w nagrodę Kiszewskiemu 50 r. rocznie, znajdującemu się w kolonii Kraśney 25 r., Tuczkwie 25 r., Bielcach 25 r. i Chocimie 10 r. assygnacyami. 7) Pieniądze prohonne na osnowie ogólnych prawideł nie inaczej wydawać z wiedzy Kommissaryackiej, jak na zapotrzebowanie Okręgowych Dowódców Wewnętrznej Straży, którzy obowiązani są za każdym razem przedstawiać marszruty objazdów Kapłanów Rzymsko-Katolickich, drogą naybliższą, z wyrażeniem przy tém i czasu odbycia objazdów. (Opub. przez Rz. Senat 3-go Stycznia 1838 roku),

— CESARZ JEGO MOŚĆ, za staraniem P. Ministra Skarbu, Naywyżey rozkazać raczył: dozwolić ludziom rang niższych batalionów liniowych i ruchomych rot inwalidnych, przy zakładach górniczych zostających, mieć własne domy i nabywać własność nieruchomą, na wzór, jak to jest dozwolono wojskowym rang niższych komend inwalidnych. (Opub. przez Rz. Sen. 7-go Stycznia 1838 roku.) (G. S.)

Одесса, 14-го Стycznя.

We wtorek, 11 Stycznia, o godz. 9 min. 11½ wieczorem, mieszkańcy tuteysi przerażeni zostali dość mocnym trzęsieniem ziemi. W przeciągu blisko dwóch minut trzęsienie trzykrotnie się powtórzyło: za drugim razem było mocniejsze. Trzęsienie ziemi zdawało się iść w kierunku od południowo-wschodniej ku północno-zachodniej stronie i objawiło się tu w drganiu pionowym; poprzedził je i w czasie samego trzęsienia słyszany był mocny huk, podobny do turkotu pojazdów, toczących się po bruku. Na kilka dni przedtém dostrzeżony był niewielki, lecz ciągły prawie ruch żywego srebra w barometrze; 11-go zaś Stycz. zrana ruszanie się żywego srebra było tak częste, że prawie nie można było oznaczyć z pewnością jego wysokości; dostrzeżono jednak, iż ta wynosiła 30¹/₈ cali angielskich. Wieczorem, przed chwilą trzęsienia ziemi, barometr opadł bardzo nieznacznie i wskazywał 30¹/₈ cali, na której to wysokości pozostał aż do rana dnia następnego. Termometr, który blisko od miesiąca stał bardzo nisko, w chwili trzęsienia wskazywał 18 stopni mrozu. Horyzont był jasny i powietrze zupełnie spokojne.

Przy takowym trzęsieniu ziemi, które było mocniejsze, niżeli w roku 1829 (14 Listopada o godzinie 3 minucie 52 zrana), nie wydarzyło się żadnego niešťśliwego przypadku. Lecz skutkiem mocnego wstrząśnienia powierzchni ziemi, w wielu domach tynk, a nawet mur popękał; ci, którzy byli w ówczas na ulicy, twierdzą, że bardzo wyraźnie widać było chwianie się domów; z dzwonicy greckiej spadł krzyż, który

ческой церкви упалъ крестъ, который отброшенъ на 45 футовъ. Новая, соборная колокольня не потерпѣла никакого поврежденія, хотя въ самомъ соборѣ мѣстами обнаружидись трещины. Внутри домовъ всѣ мебели были сильно потрясены; люстры приведены въ колебаніе и раскрытыя двери и ставни пришли въ движеніе; многія вещи, даже тяжелыя, сдвинуты съ мѣстъ, другія попадали на полъ; въ нѣкоторыхъ домахъ остановились часы. Въ минуту сотрясенія вездѣ слышанъ былъ крикъ домашнихъ птицъ и лай испуганныхъ собакъ.

Замѣчательно, что въ 1829 году землетрясеніе произошло здѣсь во время зимы, почти стольже суровой, какъ и нынѣшняя, необыкновенная для нашего климата, и равнымъ образомъ во время чумы.

Съ 12-го Января термометръ началъ возвышаться, и сегодня доходилъ уже до $3\frac{1}{2}$ градусовъ теплоты. (О. Г. Ц. П.)

Варшава, 5-го Февраля.

Постановленіемъ Его Императорскаго Величества отъ 10 (22) Января, бывший Сенаторъ Кастелянъ и Государствен. Советникъ, Генеральный Директоръ въ прежней Правительств. Комиссіи Духовныхъ дѣлъ и Народ. Просвѣщенія, *Тома Грабовскій*, назначается къ постоянному засѣданію въ Государств. Советъ Царства. (О. Г. Ц. П.)

— Увѣдомляютъ изъ Кракова, что 23-го ч. пр. м. скончался послѣ непродолжительной болѣзни, командовавшій тамъ Австрійскимъ войскомъ, Генералъ *Кауфманъ ф. Трауэнштейнбургъ*. Онъ похороненъ въ Подгуржѣ. Ему было 65 лѣтъ.

— 4-го ч. с. м., между 6 и 7 час. вечера, здѣсь видимо было непродолжительное Сѣверн. Сіяніе. (G. C.)

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

П р у с с і я.

Берлинъ, 30-го Января.

Въ свѣдѣніе препровожденія Его Величеству Императору Россійскому, посредствомъ Россійскаго Посланника въ Берлинъ, грамоты на право гражданства сего города, Его Величество благоволилъ равнымъ образомъ чрезъ своего Посланника препроводить къ здѣшнему Муниципалитету слѣдующее кабинетное письмо: „Съ особеннымъ удовольствіемъ принялъ я предложенное мнѣ право гражданства въ Берлинъ и объявляю искреннѣйшую мою благодарность, за изъявленные мнѣ при семъ случаѣ чувства. Я всегда былъ усердно расположенъ къ тому городу, коего жители въ затруднительномъ положеніи отличились приверженностію къ своему Королю и гдѣ начало процвѣтать счастье моей семейной жизни. И такъ я соединенъ съ нимъ новыми узами, счастливъ буду, что въ его стѣнахъ увижу Монарха, котораго я почитаю моимъ дражайшимъ родителемъ. Присемъ увѣреніи примите Господа изъявленіе моей признательности. Москва 6-го Декабря 1837 (подписано): НИКОЛАЙ.“ — При семъ случаѣ Всемилостивѣйшій Государь изволилъ препроводить 5,000 червон. для бѣдныхъ города Берлина и знаки Императорско-Россійскаго ордена *Св. Анны 2-й степени бриллиантами украшенныя*. Оберъ-Бургмейстеру. Городское начальство цѣня сію Монаршую милость, изъявило искреннѣйшую свою благодарность, и чтобы сохранить навсегда память о семъ благоволеніи, опредѣлило учредить заведеніе для 50 престарѣлыхъ бѣдныхъ но честныхъ согражданъ Берлина подъ названіемъ: *Гражданскій Николаевскій госпиталь*. Всегдашнимъ его фондушемъ будутъ подаренныя 5,000 червон.

Эрфуртъ, 18-го Января.

Городъ нашъ 8 ч. с. м. лишился зданія, которымъ украшался въ продолженіе 600 лѣтъ; обрушилась прекраснѣйшая здѣшняя Евангелическая церковь, прежде Кармелитанская, отъ завалившейся средней части сводовъ. Въ эту же самую церковь за нѣсколько лѣтъ ударилъ было громъ и повредилъ два столба, матеріалъ которыхъ былъ хуже остальныхъ. Въ послѣдній четвертъ прош. года съ удивленіемъ замѣчены, признаки предстоящей опасности. Тотчасъ приглашены знатоки на совѣтъ, въ свѣдѣніе чего закрыть храмъ и чтобы подпереть столбы, немедленно устроены лѣса и на случай нужды приготовленъ высокій хоръ для службы, которая 7-го числа с. м. была еще совершена въ немъ. Консульторіальный Советникъ и Пробытъ этой церкви *Меллеръ*, вмѣстѣ съ знатоками, числомъ около 50 и ремесленниками, ходилъ по галереѣ распоряжая строительными работами внизу. Сходя уже внизъ услышали они крикъ работника: „Спасайтесь главный камень свода обрушился!“ Едва успѣли зайти въ ризницу, тотчасъ съ громомъ обвалилось величественное зданіе. (G. C.)

zrucony został na 45 stop od teyże. Nowa dzwonnica katedralna nie poniosła żadnego uszkodzenia, lubo w samey katedrze okazały się mieyscami rysy. Wewnątrz domów wszystkie sprzęty mocno były wstrząśnione; świeczniki kołysały się, a otwarte drzwi i okienice były w ruch wprowadzone; wiele rzeczy, nawet ciężkich, zrzuszonych zostało z mieysca; inne pospadały na ziemię; w niektórych domach zegary stanęły. W chwili trzęsienia słyszano wszędzie krzyk domowego ptastwa i szczekanie psów przestraszonych.

Zasługuje na uwagę to, że w r. 1829 trzęsienie ziemi wydarzyło się tu podczas zimy, prawie również ostrey, jak i terazniejsza, nie zwyczajna w naszym klimacie, i przy tém w czasie dżумы.

Od dnia 12 Stycznia termometr zaczął się podnosić i dziś dochodził już 3 i pół stopni ciepła.

(G. R. K. P.)

Warszawa, 5-go Lutego.

Przez rozkaz NAYJAŚNIEYSZEGO PANA z d. 10 (22) Stycz., JPan Tomasz *Grabowski*, były Senator Ksztelan i Radzca Stanu, Dyrektor Jeneralny w dawney Komisji Rządowej Wyznań Religijnych i Oświeceni Publicznego, wezwany zostaje do stałego zasiadania w Radzie Stanu Królestwa. (G. R. K. P.)

— Donoszą z Krakowa, że po krótkiej chorobie, żyć przestał d. 23 b. m. dowodzący tamże wojskiem Austriackim, Jenerał *Kaufmann de Trauensteinburg*. Zwłoki jego pochowano na Podgórzu. Żył lat 65.

— Dnia 4 t. m. między godz. 6 a 7 wieczorem, widziana tu była krótko trwająca Zorza Północna. (G. C.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

P R U S S Y.

Berlin, 30-go Stycznia.

Po przesłaniu NAYJAŚNIEYSZEMU CESARZOWI Rossyjskiemu, przez pośrednictwo Posła Rossyjskiego w Berlinie, patentu prawa obywatelstwa tegoż miasta, raczył NAYJAŚNIEYSZY CESARZ również przez swego Posła udzielić municypalności tuteyszej, następujące pismo gabinetowe: „Ze szczególną przyjemnością przyjąłem ofiarowane mi prawo obywatelstwa w Berlinie; wynurzam moje nayszczersze podziękowanie za oświadczone przy tej okoliczności uczucia. Byłem ciągle przejęty naygorliwszym spółdzięciem dla miasta, którego mieszkańcy w trudnych czasach doświadczenia, odznaczyli się wiernym przywiązaniem do swojego Króla, i gdzie zakwitło szczęście mojego domowego pożycia. Złączony więc z niem węzłem nowym, będę nadal tém szczęśliwszy, oieszyć się w jego murach wyrznięciem Monarchy, w którym i ja ulubionego Oycza považam. Przyyćcie Panowie z tém zapewnieniem wyraz mojego zupełnego szacunku. Moskwa dnia 6-go Grudnia (podpis.) MIKOŁAJ.“ Przy teyże okoliczności raczył NAYJAŚNIEYSZY CESARZ przestać 5,000 dukatów dla ubogich miasta Berlina i insignia Cesarzsko-Rossyjskiego Orderu *S. Anny 2 stopnia z brylantami* dla nadburmistrza. Władza mieyska, ceniąc tę łaskę Monarszą, wynurzyła z tey okoliczności swoje nayszerdeczniejsze podziękowanie, i aby pamięć tey łaski nigdy nie wygasła, postanowiła założyć Instytut dla 50 starych ubogich, ale uczciwych obywateli Berlina, pod nazwiskiem: *Szpital Obywatelski Mikotaja*; wiecznym jego funduszem będą właśnie подарowane 5000 dukatów.

Erfurt, 18-go Stycznia.

Miasto nasze pozbawione zostało w dniu 8 b. m. ozdoby, którą przez lat sześćset posiadało: zawalił się bowiem naypiękniejszy tuteyszy kościół ewangelicki, dawny kościół Karmelitów Bosych, przez zapadnięcie środkowej części sklepienia. W ten sam kościół uderzył był przed kilką laty piorun i uszkodził dwa słupy, które poślednieyszym, niż inne spajane były materyałem. W ostatni czwartek upłynionego roku, zrobiono z zadziwieniem uwagę, iż się pojawiają znaki zbliżającego się niebezpieczeństwa. Natychmiast wezwano znawców, i zasięmano od nich rady, w skutek której zamknięto świątynię Pańską, a dla podparcia słupów wystawiono czém prędzey rusztowania, i w potrzebie przyrządzono wysoki chór dla nabożeństwa, które jeszcze dnia 7 b. m. w nim odprawiano. Radzca Konsultoryalny *Möller*, będący oraz Proboszczem w tym kościele, chodził d. 8 b. m. o godz. 2 po południu w towarzystwie około pięciudziesiąt znawców i rzemieślników po galerii, wydając rozkazy względem robót budowniczych na dole. Właśnie zaczęli schodzić na dół, gdy odbił się o ich uszygłós robotnika: „Ratujcie się, zwrótnik (główny kamień w sklepieniu) się usuwa!“ Za przestroją nastąpił powyższy wypadek: ledwie bowiem zdołano schronić się do zakrystyi, natychmiast z grzmiącym łoskotem runął ten gmach ogromny. (G. C.)

28-го Января.

Утверждаютъ, что Министерство отправило инструкціи Маршалу *Вале* какъ онъ долженъ поступать въ отношеніи *Абдель-Кадера*. Ему надлежитъ неупустительно смотрѣть за всеми поступками Эмира, но избегать всякихъ съ нимъ несогласій до весны, когда будетъ предпринята новая экспедиція. Слышно, что Маршалъ *Вале* на такой случай требуетъ умножить войско въ Африкѣ 8-ю или 10-ю тысячами.

— Немедленно по закрытіи публичныхъ игорныхъ домовъ, составились тайныя картежни. Однако полиція успѣла изслѣдовать важнѣйшую изъ нихъ. Банкиръ и игроки арестованы а найденный банкъ отобранъ.

— Изъ частныхъ донесеній видно, что Донъ *Базиліо Гарсія* былъ 14-го ч. близъ Кортель де Альмагесъ въ провинціи Манча, а потому только на 15 час. пути отъ Мадрита. Онъ нѣсколько обратился къ югу, но только потому, чтобы соединиться съ отрядомъ подъ командою *Памиллоса*. Сей послѣдній находится въ Альмаденѣ.

Байонна, 25-го Января.

Генераль *Караталла* отправился 10 ч. изъ Бургоса въ Мадридъ, и въ Мирандѣ встрѣтился съ Генераломъ *Эспартеро*. По письмамъ отъ 11-го ч. изъ Бургоса, Христиновское войско вступило въ Менскую долину и овладѣло постами, которые были заняты Карлистами. Нѣтъ сомнѣнія, что эти движенія сдѣланы въ слѣдствіе плана, — тревожить непріятеля въ самой срединѣ занимаемыхъ имъ провинцій.

— Въ Пенисколѣ открытъ заговоръ и арестовано много особъ. Заговорщики намѣревались вырѣзать гарнизонъ и крѣпость отдать Карлистамъ.

— Послѣднія извѣстія изъ Мадрита сообщаютъ, что Королева наименовала Генерала *Караталла* Военнымъ Министромъ. Разбитіе *Базиліо Гарсія*, о чемъ увѣдомляли изъ Куэнсы, кажется не такъ значительно, какъ съ начала полагали; онъ теперь находится въ округѣ Орагонъ. Говорятъ, что Генераль *Квироса*, выступилъ противу него съ 6,000 чел.

— По извѣстіямъ изъ Сарагоссы доходящимъ до 17 Января, недостатокъ въ войскѣ Христинововъ въ Верхней Аррагоніи, чрезвычайно великъ. Солдаты неимѣютъ обуви ни зимней одежды. Въ Манчѣ даже недостаетъ жизненнаго продовольствія. (G. C.)

А н г л и я.

Лондонъ, 26-го Января.

Въ Сити носился заслуживающій вѣроятіе слухъ, что Португальское Правительство желаетъ уступить Азорскіе острова въ залогъ за займы, или другимъ образомъ, въ слѣдствіе денежныхъ договоровъ.

— Въ Тингайдѣ 20 ч. с. м. чувствуемо было довольно сильное землетрясеніе. На другой день въ небольшомъ разстояніи замѣчена разсѣлина въ землѣ. (Въ Гумбиненѣ и Эльблэгѣ, въ Пруссіи, подобныя разсѣлины земли, приписывали жестокому морозамъ.)

— По извѣстіямъ изъ Нижней Канады, простирающимся до 19-го ч. пр. м., мятежъ усмирень былъ уже до такой степени, что Генераль *Сиръ Д. Кольборнъ*, возвратился съ большею частію войска и главнымъ штабомъ въ Монреаль. — Также благоприятны извѣстія изъ Торонто въ Верхней Канадѣ, отъ 14-го Декабря, изъ коихъ видно, что мятежники подъ командою какого-то *Донколба* отступили изъ Скотланда, гдѣ они были собраны, и совершенно разходятся, опасаясь превосходной силы Императорскаго войска.

— Лордъ *Дургамъ* отправится въ Америку развѣ тогда уже, какъ пройдетъ лѣдъ препятствующій судоходству на рѣкѣ Св. Лаврентія. Раньше вывзжать было бы бесполезно. Лордъ отправится на кораблѣ изъ Портсмута.

— За сто лѣтъ владѣнія Остъ-Индской компаніи заключались въ 3-хъ небольшихъ колоніяхъ, засѣленныхъ нѣсколькими сотнями Европейцевъ, которые едва были въ состояніи противиться пиратамъ и разбойникамъ а тѣмъ менѣе вести войну съ Князьями тамошняго края. Теперь компанія эта имѣетъ владѣніе засѣленное 100 милліон. жителей, отъ коихъ получаетъ годовой дани 3 мил. фунт. стер.; кромѣ того у нея 300,000 войска и въ числѣ своихъ чиновниковъ имѣетъ независимыхъ Князей. Калькута за 100 лѣтъ была только деревнею, а теперь столица Индіи.

— Нью-Йоркскія газеты напечатали письмо Статсъ-Секретаря въ Вашингтонѣ, къ Губернаторамъ Мичиганскому, Вермонтскому, Нью-Йоркскому и другимъ, которымъ предписывается соблюденіе строжайшаго неутралитета въ борьбѣ Канадійцевъ. Губернаторъ Нью-Йоркскаго края, въ такомъ же духѣ издалъ прокламацію къ жителямъ. (G. C.)

Dnia 28.

Заревниая, że Ministerjum posłało instrukcyę Marszałkowi *Valée*, jak ma postępować sobie względem *Abdel-Kadera*. Ma on uważać pilnie na wszystkie kroki Emira, ale unikać wszelkiego z nim zayścia aż do wiosny, o którym-to czasie będzie nowa wyprawa przedsięwziętą. Słychać, że Marszałek *Valée* żąda na taki przypadek, aby pomnożono wojsko w Afryce nadesłaniem 8 lub 10 tysięcy ludzi.

— Zaraz po zamknięciu publicznych domów gry, potworzyły się tajne szulernie. Udało się przecieź policyi wysłedzić najszczelniejszą z nich. Bankiera i graczy aresztowano, a znaleziony bank skonfiskowano.

— Doniesienia prywatne udzielają wiadomość, że Don *Basilio Garcia* był dnia 14 pod Cortal-del-Almaguez w prowincyi Mancha, a zatem tylko o 15 godzin drogi od Madrytu. Obrócił się on nieco na południe, ale to dla połączenia się z oddziałem, którym dowodzi *Palillos*. Ten ostatni znajdował się w okolicy Almaden.

Bayonna, 25-go Stycznia.

Jenerał *Caratalla* wyjechał dnia 10-go z Burgos do Madrytu, a w Miranda zjechał się z Jenerałem *Espartero*. Podług listów daty 11 z Burgos, wojsko Krystynistów wkroczyło na dolinę Mena i oparowało stanowiska zajęte przez Karolistów. Nie masz wątpliwości, że te poruszenia nastąpiły w skutek przyjętego planu, ażeby niepokoić nieprzyjaciela w samym środku zajmowanych przez niego prowincyy.

— W Peniscoła odkryto śpisek i uwięziono wiele osób. Zamiarem sprysiężonych było wymordować załogę, ażeby warownie wydać Karolistom.

— Ostatnie doniesienia z Madrytu udzieliły wiadomość, że Królowa mianowała Jenerała *Caratalla* Ministrem Wojny. Pobicie *Bazylego Garcia*, o czém z Cuenca donoszono, nie zdaje się tak znacznem, jak z początku sądzono; teraz bowiem znajduje się on w okolicy Oragon. Mówią, że Jenerał *Quiroga* uda się w 6,000 ludzi naprzeciw niemu.

— Podług wiadomości z Saragossy, dochodzących do dnia 17 Stycznia, nędza w wojsku Krystynistów, znajdującem się w Wyższej Arragonii, jest nadzwyczaj wielka. Żołnierze nie mają ani obówia, ani odzieży zimowej. W Mancha toż samo się dzieje, nie mają nawet dostatecznych zapasów żywności dla woyska. (G. C.)

A N G L I A.

Londyn, dnia 26-go Stycznia.

W City krążyła dosyć wiarogodna wiadomość, że Rząd Portugalski chce odstąpić Anglii wyspy Azorskie w zastaw za pożyczkę, lub w inny sposób, skutkiem pieniężnych układowъ.

— W Tynhead dało się uczuć dnia 20 b. m. trzęsienie ziemi dość silne. Nazajutrz dostrzeżono w niedalekiej odległości rysę w ziemi, jak gdyby pękniętey. (W Gumbinie i Elblągu, w Prusiech, podobne pęknięcia ziemi, przypisywano skutkom wielkiego mrozu.)

— Podług doniesień z Kanady Niższej, dochodzących do d. 19 z. m., powstanie już tak dalece uśmierzone zostało, że Jenerał *Sir J. Colborne*, powrócił z większą częścią woyska i sztabem głównym do Montréalu. — Pomyślnie są także wiadomości z Toronto w Wyższej Kanadzie, daty 14 Grudnia, które zwiastują, że niespokojni pod dowództwem niejakiegoś *Duncombe*, cofnęli się ze Scotland, gdzie byli zebrani i pierzchają zupełnie, widząc przemagającą siłę woyska rządowego.

— Lord *Durham* wtenczas dopiero uda się do Ameryki, gdy znikną lody, tamujące żeglugę na rzece Sw. Wawrzyńca. Wcześniejczy wyjazd na nichy się nie przydał. Lord siądzie na okręt w Portsmouth.

— Przed stu laty, posiadłości Wschodnio-Indyjskiej kompanii ograniczały się na 3 nie bardzo obszernych koloniach zamieszkałych przez kilkaset Europejczyków, którzy zaledwie byli w stanie oprzeć się Korsarzom i rabusiom, a tѣm mniej prowadzić wojnę z Xiążętami tamtego kraju. Obecnie posiada taż kompania państwo ze 100 milionami mieszkańców, od których pobiera roczney daniny 3 miliony funt. szter.; ma prócz tego 300,000 woyska, a w liczbie jej urzędników są udzielnicy Xiążęta. Kalkutta, wieksza przed 100 laty, dziś jest stolicą Indyy.

— Gazety z Nowego-Yorku umieściły list Sekretarza Stanu w Washingtonie, pisany do Gubernatorów w Michigan, Vermont, New-York i innych, zalecający zachowanie jak najszczelniejszey neutralności w walce Kanadyjczyków. Gubernator New-Yorku wydał w takimże samym duchu odezwę do mieszkańców. (G. C.)

БЕЛГІЯ.

Брюссель, 26-го Января.

Вмѣстѣ съ Августіанскою церковью въ Гентѣ, сгорѣла также библіотека заключающая въ себѣ около 18,000 томовъ; даже изъ смежнаго монастыря невозможно было ничего спасти и это зданіе превратилось въ развалины. Кромѣ того сгорѣла фабрика Г. Париденсъ, застрахованная въ страховомъ обществѣ, но церковь вовсе не была застрахована. — Близъ Беверло, 19-го ч. сгорѣлъ офтальмическій госпиталь, причѣмъ нѣсколько человекъ лишилось жизни. 6 больныхъ потерпѣли значительное поврежденіе а 156 изъ нихъ въ однихъ рубашкахъ съ большимъ трудомъ успѣли избѣжать пламени. Пожаръ начался въ 2 часа по полуночи. (G. C.)

ПОРТУГАЛІЯ.

Лиссабонъ, 14-го Января.

Слышно, что искаи 18 пѣхотный и 6-й конный, которые были размѣщены въ сѣверныхъ провинціяхъ, перешли въ Испанію, чтобы соединиться съ Картистами, т. е. приверженцами устава *Донъ-Педро*, которыми командуешь Баронъ *Леирія*. Между войскомъ стоящимъ на квартирахъ въ Эльвасъ и Эстремосъ будто произошло битва, а между тѣмъ говорятъ, *Ремешидо* вступилъ съ своими силами въ городъ Лагосъ. Всѣ эти извѣстія требуютъ подтвержденія. (G. C.)

ТУРЦІЯ.

Константинополь, 27-го Декабря.

Султанъ замѣтивъ, что солдаты его гвардіи провожающіе его во время прогулки, разгоняли на пути народъ и не давали никому подходить, строго напередъ приказалъ, чтобы не смѣли никого отгонять. Если даже кто захочетъ подать Султану прошеніе, тотъ можетъ остановиться и долженъ быть къ нему допущенъ.

— По послѣднимъ извѣстіямъ изъ Мальты, Англійскій флотъ находился тамъ еще, однако дѣлали приготовленія къ отплытію; полагали, что онъ отправится въ Архипелагъ. Ожидаемыя подкрѣпленія еще не прибыли.

— Изъ Тавриса уведомляютъ, что Англія заключила выгодный торговый договоръ съ Персією.

Заграбъ, 16-го Января.

По новѣйшимъ извѣстіямъ изъ Букареста, въ Браиловскій портъ вошла нагруженная хлѣбомъ, провозимая Турками, барка; при выгрузкѣ хлѣба въ магазинъ, оказалось, что трупъ матроса умершаго отъ моровой язвы находился въ баркѣ; при дальнѣйшемъ слѣдствіи нашли, что на этой же баркѣ плывущей изъ Силистріи, уже на пути умеръ одинъ Турокъ отъ язвы и брошенъ въ воду. Магазинъ, куда складены хлѣбъ, тотчасъ окруженъ карауломъ, при томъ подозрѣваемые подвергнуты изслѣдованію; одинъ чиновникъ отправленъ въ Браиловъ, для предпріятія мѣръ противу распространенія заразы. (G. C.)

КАМЕННАЯ МУКА.

Баронъ А. Гумбольдтъ представилъ Французской Академіи Наукъ записку, извлеченную имъ изъ свѣдѣній Г-на Рециуса, путешествовавшего по Лапландіи въ 1834 году. Съ удивленіемъ находимъ въ ней достовѣрныя извѣстія, что въ то время, при жестоконъ голодѣ, Лапландцы питались между прочимъ каменнымъ порошкомъ, дѣлая изъ него разныя смѣси съ древесною корою и другими приправами. — По поводу записки Гумбольдта, Біотъ подалъ потомъ въ Академію замѣчаніе, что употребленіе такого порошка, въ пищу не считается рѣдкостью въ Китаѣ.

Вотъ записка Біота. „Подробности, сообщенныя Академіи Г-мъ Гумбольдтомъ, объ употребленіи Лапландцами въ пищу каменстаго вещества, въ случаѣ недостатка хлѣба, напомнили мнѣ подобное обстоятельство, недавно замѣченное въ Китаѣ и описанное тамошними миссіонерами. Сынъ мой отыскалъ въ Японской Энциклопедіи доказательство, что подобныя случаи повторялись уже нѣсколько разъ у Китайцевъ. Я просилъ его перевести Японское описаніе, будучи увѣренъ, что Академія съ любопытствомъ увидитъ свидѣтельства о такомъ дѣлѣ, которое кажется вовсе необыкновеннымъ и противоестественнымъ.

Японская Энциклопедія (въ LVI книгѣ, гдѣ говорится о камняхъ и минералахъ) содержитъ между прочимъ статью: *Ши-мелъ* (о каменной мука). Вотъ точный переводъ, въ которомъ видны тѣ же суевѣрныя понятія, которыя Г-нъ Гумбольдтъ разсказываетъ о Лапландіи.

„Въ *Пен-цао-канъ-му* *) сказано: Каменная му-

*) Такъ называется Китайскій сборникъ свѣдѣній Естественной Исторіи, составленный изъ старыхъ сочиненій, около 1575 года. Г. Жюльенъ сообщилъ сыну моему свой экземпляръ сборника *Пен-цао-канъ-му* и указаніе Я-

БЕЛГІЯ.

Bruxella, 26 Stycznia.

Razem z kościołem Augustyańskim w Gandawie, spaliła się także biblioteka, licząca około 18,000 tomów; nawet z przytykającego klasztoru, nie można było nic uratować i ten gmach runął w perzynę. Spaliła się nadto fabryka P. Paridaens, zabezpieczona w kompanii assekuracyjnej, ale klasztor nie był wcale zabezpieczony. — Pod Beverloo zgorzał d. 19 szpital ophthalmiczny; przy czem kilku ludzi utraciło życie. Sześciu ohroczył poniosło znaczne uszkodzenia, a 156 tych niebezpieczliwych w koszulach tylko i z wielką trudnością z płomieni uycić zdołało. Pożar wszczął się o godz. 2 z północy. (G. C.)

ПОРТУГАЛІЯ.

Lisbona, d. 14 Stycznia.

Слышаць, że półki 18 piechoty i 6 jazdy, które były rozłożone w prowincjach północnych, przeszły do Hiszpanii, dla połączenia się z Kartystami, to jest: stronnikami ustawy *Don Pedra*, któremi dowodzi tam *Baron Leiria*. Między wojskiem znajdującem się na leżach w Elvas i Estremoz, miało przyjszć do bitwy, a tymczasem wkroczył podobno *Remeszido* ze swoim hufcem do miasta Lagos. Wszystkie te wiadomości potrzebują potwierdzenia. (G. C.)

ТУРЦЯ.

Konstantynopol, d. 27 Grudnia.

Sułtan, dostrzegszы, że żołnierze z jego gwardyi, towarzyszący mu w przejażdżkach, odpędzali ludzi po drodze i nikomu zbliżyć się nie dozwolali, zakazał tego surowo, zalecając, ażeby nikogo spędzac nie ważono się. Gdyby się nawet zdarzyło, że kto pragnie podać Султанowi prośbę, może się zatrzymywać, i powinien byдъ do jego osoby przypuszczony.

— Podług ostatnich doniesień z Malty, znajdowała się tam jeszcze flotta Angielska; czyniono jednak przygotowania do wypłynienia pod żagle; mniemano, że uda się na Archipelag. Oczekiwane posiłki jeszcze nie nadeszły.

— Z Tabrisu donoszą, że Anglia zawarła korzystny dla siebie traktat handlowy z Persją.

Zagrabъ, 16-го Stycznia.

Podług najpoźniejszych wiadomości z Bukarestu, do portu Brahiłowskiego zawinęta naładowana zbożem, prowadzona przez Turków barka; przy wyładowaniu zboża do magazynu okazało się, że trup matki zmarłego z zarazy morowej, znajdował się w barce; z dalszego śledztwa wynikło, że na tejże, z Sylistrii płynącej barce, już w drodze jeden Turek umarł na dżumę i był do wody wrzucony. Magazyn, do którego zboże wyładowano, natychmiast opasano strażą; podeyrzanych przy tém ludzi, poddano kwarantannie; do Brahiłowa wysłano urzędnika, dla poczynienia dalszych przeciw zarazie urządzeń. (G. C.)

МАКА КАМИЕННА.

Baron A. Humboldt przesłał Francuzkiej Akademii umiejętności wyciąg, zrobiony przez niego z doniesień P. Reiciusa, który podróżował w Laponii w roku 1834. Z zadziwieniem znajdujemy w nim zasługujące na wiary wiadomości, że w czasie tym, podczas okropnego głodu, Laponczykowie między innemi używali na pokarm proszek z kamienia, robiąc z niego rozmaite mieszaniny z korą drzew i innemi przyprawami. — Z powodu tej wiadomości Humboldta, Біотъ подалъ potem do Akademii pisemko, pokazujące, że użycie takiego proszku na pokarm nie jest osobliwością w Chinach.

Oto jest brzmienie pisemka Pana Біота: „Szczegóły, przez P. Humboldta Akademii udzielone, o używaniu przez Laponczyków na pokarm istoty kamiennej, w niedostatku zboża, przypomniały mi podobną okoliczność, nie dawno w Chinach dostrzeżoną i przez tamecznych Misyjonarzy opisaną. Syn mój znalazł w *Encyklopedyi Japońskiej* dowód, że podobne zdarzenia wielokrotnie już powtarzały się u Chińczyków. Prosiłem go, ażeby wytlumaczył opisanie japońskie, w tém przekonaniu, że Akademia z ciekawością uwrzy świadectwo o rzeczy, która zdaje się byдъ zupełnie niezwyčajną i niaturalną.

Encyklopedya Japońska (w LVI księdze, gdzie jest mowa o kamieniach i minerałach) zawiera między innemi artykuł: *Szi-miel* (o mące kamiennej). Oto wierne tłumaczenie, w którym dają się widzieć też przesądne wyobrażenia, które P. Humboldt opisuje o Laponii.

„W *Pen-sao-kang-mu* *) czytamy: Мака Каміен-

*) Такъ się nazywa chiński zbiór wiadomości Historii Naturalnej, ułożony ze starych dzieł, około 1575 roku. P. Julien przysłał synowi mojemu exemplarz tego zbioru. *Pen-sao-kang-mu* i wyjątek z *Encyklopedyi Japońskiej*.

ка не есть обыкновенное произведение. Некоторые утверждают, что она родится только в голодные времена. Во время Императора Гіень-Тзонга, изъ династии Танговъ, в третій годъ періода *Tien-Pao* (въ 744 году послѣ Р. Х.), внезапно началъ бить источникъ изъ земли, камни разложились и превратились въ муку.“

Къ этому описанію приложена картинка, гравированная на деревѣ, и изображающая выбивающійся изъ земли источникъ и раздѣленіе камней на волокна. Но волокна изображены такъ несовершенно, что нельзя произвести съ ними ни какого минералогическаго сравненія.

„При Императорѣ Гіанъ-Тзонгѣ, изъ той же династїи, в четвертый годъ *Юанъ-Го* (въ 809 году послѣ Р. Х.), камни разложились и превратились въ муку. При Императорѣ *Чинь-Тзонгѣ*, изъ династїи Зунговъ, в пятый годъ періода *Tzianгъ-Фу* (1012 году), уродился каменистый жиръ, подобный мукѣ. При *Тжинъ-Тзонгѣ*, в седьмой годъ періода *Кіа-эу*, (1062 году), явилась тоже каменистая мука. При *Чи-Тзонгѣ*, в третьемъ годъ періода *Юанъ-Фонгъ* (1030 году), камни разложились и превратились въ муку. Всѣ роды этой каменной муки были собираемы и употребляемы въ пищу бѣдными людьми.

„Миссіонеръ Матье-Ли, живущій въ области *Кіанъ-Си*, *Annales de la propagation de la Foi*, XLVII, (стр. 85, Сент. 1836 г.) описываетъ событія, случившіяся тамъ въ 1834 и в трехъ предъидущихъ годахъ, в одно время съ случаями, бывшими тогда в Лапландїи, и описанными Г. Рециусомъ:

„Вѣроятно, многіе здѣшніе Христіане погибли въ нынѣшнемъ году съ голоду. Только Богъ можетъ помочь въ такой великой и крайней нуждѣ; хлѣбъ истребленъ наводненїями. Многія тысячи, в продолженіе трехъ лѣтъ, питаются здѣсь корою древесною; другіе ѣдятъ *легкую землю бѣловатаго цвѣта, найденную въ одной горѣ*. Земля эта продается за деньги, и не всякій можетъ покупать ее. Бѣдняки сначала продали своихъ женъ, сыновей и дочерей, потомъ домашнюю утварь, наконецъ разрушили свои жилища, и продавали доски. За четыре года прежде, многіе изъ нихъ были однакожъ богаты.“

„Другой миссіонеръ, Рамо, писавшій в половинѣ 1834 года, изъ области *Гу-Куанъ*, сообщалъ не менѣе плачевныя подробности:

„Въ округѣ *Фанъ-Гіень* живетъ около тысячи Христіанъ; но они жестоко истребляются голодомъ. Многіе приходили ко мнѣ прїобцаться Св. Таинъ, в ожиданїи смерти. Рассчитывая всѣ средства существовать, они навѣрно знаютъ, сколько еще дней остается кому изъ нихъ жить. Прїобцившись Св. Таинъ, хладнокровно соборуются они масломъ, когда нѣтъ уже пищи, и потомъ спокойно ожидаютъ минуты смерти.“

Для объясненія подобныхъ бѣдствій в странѣ трудолюбивой, земледѣльской и съ давнихъ лѣтъ правильно управляемой, надобно припомнить, что многія Китайскія области суть гладкія равнины, орошаемыя широкими рѣками, часто разливающимися отъ умноженія воды, такъ, что ихъ надобно удерживать высокими плотинами, стоящими великихъ трудовъ. Области *Гу-Куанъ* и *Кіанъ-Си* орошаются рѣкою *Янгъ-тзе-Кіангъ*, или Синею, и другими большими рѣками. Это обстоятельство, давая полямъ обильныя орошенія, развиваетъ земледѣльческую промышленность. Даже на покатосяхъ холмовъ разводятъ тамъ сарачинское пшено, поливая его ручными машинами. Чрезвычайное количество хлѣбныхъ произведеній производить въ народъ несоразмѣрное умноженіе. Но когда воды разрушаютъ плотины, то разливаются по равнинамъ и затопляютъ часть земель. Избывшіе гибели, оставаясь на землѣ, покрытой водою, лишаются всѣхъ средствъ, впадаютъ в бѣдствїя, описанныя двумя вышеупомянутыми миссіонерами, и умираютъ отъ голода. Этою причиною и частыми, сильными и продолжительными землетрясенїями объясняются внезапныя и частыя перемѣны въ числѣ жителей Китайской Имперїи. Тутъ невозможно сыскать ни какого отношенія къ правильнымъ законамъ Европейскихъ народонаселеній, какъ это видно изъ записки, напечатанной въ *Журналѣ Азіатскаго Общества*. (Memoire sur la population de la Chine, etc. par Edouard Biot) (Св. П.)

понской Энциклопедїи, свѣренное съ текстомъ подлинника, найдено вѣрнымъ. Въ Китайскомъ текстѣ, кромѣ того, видимъ имена округовъ, гдѣ находится каменная мука. Некоторые изъ нихъ принадлежатъ къ сѣверной области *Шан-си*, гдѣ зимній холодъ часто бываетъ жестокъ; другіе относятся къ приморскимъ областямъ *Шантунгъ*, или *Кіангъ-нанъ*, близъ устья Желтой рѣки, гдѣ наводненія не рѣдки. Миссіонеры пишутъ, что употребленіе каменной муки замѣчено ими въ *Гу-куанъ* и *Кіангъ-си*; сїи области находятся в долинѣ, орошаемой Синею рѣкою. В.

na nie jest produktem zwyczajnym. Niektórzy utrzymują, że się ona rodzi tylko w czasach głodu. Za panowania Cesarza Hien-Tzonga, z dynastji Tangow, w trzecim roku peryodu *Tien-Pao* (w 744 roku po N. Ch.), nagle z ziemi zaczęto wytryskać źródło, rozłożyły się kamienie i zamieniły się w mąkę.“

Do opisu tego załączona jest rycina, na drzewie rżnięta, wyobrażająca wytryskające z ziemi źródło i rozdzielanie się kamieni na włókna. Ale włókna są wyobrażone tak niedokładnie, że nie można z nich uczynić żadnych postrzeżeń mineralogicznych.

„Za czasów Cesarza Gian-Tzonga, z teyże dynastji, w czwartym roku peryodu *Juen-Ho* (w 809 roku po N. Ch.), kamienie rozłożyły się i zamieniły w mąkę. Pod panowaniem Cesarza *Czine-Tzonga*, z dynastji Zungów, w piątym roku peryodu *Tzianгъ-Fu* (1012 roku), znalazła się tłustość kamienna, do mąki podobna. Za czasów *Tzін-Tzonga*, w siódmym roku peryodu *Kija-eu* (1062 r.), ukazała się także mąka kamienna. Za czasów *Czi-Tzonga*, w trzecim roku peryodu *Juen-Fong* (1080 roku) rozłożyły się kamienie i obróciły się w mąkę. Wszystkie rodzaje tey mąki kamienney były zbierane i przez ludzi ubogich na pokarm używane.

„Missyonarz Matje-Li, mieszkający w prowincji *Kiang-Si*, *Annales de la propagation de la Foi*, XLVII, (str. 85, Wrzesień 1836 r.) opisuje wypadki, zdarzone tam w roku 1834 i we trzech poprzedzających latach, w jednym czasie ze zdarzeniami, jakie na ówczas widziane były w Laponii i zostały opisane przez P. Reciusa:

„Wielu zapewne tutejszych Chrześcian padnie ofiarą głodu w roku teraźniejszym. Bóg tylko może wesprzeć w tak wielkiej i ostatecznej potrzebie; wylewy wody zniszczyły zboże. Wiele tysięcy w przeciągu trzech lat, żyje korą drzew; inni jedzą *lekką ziemię koloru białawego, na pewnej górze znalezioną*. Ziemię tę sprzedają za pieniądze, i nie każdy może jey kupić. Ubodzy przedali naprzód swe żony, synów i córki, potem sprzęty domowe, nakoniec zburzyli swe mieszkania i sprzedawali deski. Przed czterema laty, wiele z nich było bogatych.“

„Iny Missyonarz Ramo, który pisał w połowie roku 1834, z prowincji *Hu-Kuang*, udzielił nie mniej smutne szczegóły:

„W okręgu *Fan-Hien* żyje około tysiąca Chrześcian; ale są często srodze głodem niszczeni. Wielu przychodzi do mnie dla przyjęcia Sakramentów Świętych, oczekując śmierci. Wyliczając wszystkie środki do utrzymania swojego bytu, wiedzą dokładnie, ile dni jeszcze pozostaje żyć dla nich. Po przyjęciu Najświętszego Sakramentu, obojętnie namaszczają się Olejem Świętym, kiedy już nie stało pokarmu, a potem spokojnie oczekują chwili śmierci.“

Dla objaśnienia takich nieszczęść w kraju pracowitym, rolniczym i oddawna prawami rządzanym, trzeba przypomnieć, że po większej części prowincye Chińskie są to гладкіе równiny, przerzynane szerokimi rzekami, często wylewającemi od przybycia wody tak, że trzeba je utrzymywać w brzegach wysokimi góblami, wiele pracy kosztującemi. Prowincye *Hu-Kuang* i *Kian-Si* oblewają rzeki *Jang-tze-Kiang*, czyli Błękitna i inne wielkie rzeki. Okolicznosć ta dostarczając polom obfitey wilgoci, rozwija przemysł rolniczy. Nawet na pochyłościach gór sięją tam ryż, polewając go machinami ręcznymi. Wielka obfitosć produktow zboża przykłada się do nadzwyczajnego wzrostu ludności. Ale kiedy woda poznośi groble, w ówczas rozlewa się po równinach i zalewa część gruntów. Ci, którzy unikną zguby, zostają na ziemi wodą zalanej, pozbawieni są wszystkich środków, przychodzą do nędzy, przez dwóch wyżej wspomnianych Missyonarzów opisaney i z głodu umierają. Te okolicznosci, jako też częste, mocne i długie trzęsienia ziemi, wyjaśniają przyczynę nagley i częstey odmiany ludności mieszkańców Cesarstwa Chińskiego. Nie można tu wynaleźć żadnego stosunku do praw ludności Europejskiej, jak się to okazuje z artykułu wydrukowanego w *Dzienniku Towarzystwa Azyatyckiego*. (Memoire sur la population de la Chine etc. par Edouard Biot).

(P. P.)

skiey, porównany z tekstem autentyku, znaleziono zgodnym. W tekście chińskim, widzimy nadto imiona prowincyj, gdzie się znajduje *mąka kamienna*. Niektóre z nich należą do północnego obwodu *Szan-si*, gdzie zima często bywa ostrą; inne położone są w prowincjach nadmorskich *Szantung*, albo *Kiang-nan*, w bliskości uścia rzeki *Zółtey*, gdzie częste bywają wylewy. Piszą misyonarze, że użycie mąki kamienney dostrzeżone było przez nich w *Hu-Kuang* i *Kiang-si*; prowincye te znajdują się w dolinie, którą przebiega rzeka Błękitna. В.